

In samenwerking met:

VOORUIT MET DE WIJK

STEUN AAN DUURZAME BURGERPROJECTEN

PROJECTOPROEP

COLLECTIEVE EN DUURZAME BURGERINITIATIEVEN IN HET
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Participatieve duurzame wijken, collectieve compostering, groene wijken
Good-Food - duurzame voeding en moestuinen, Zero Afval-acties, Energie, mobiliteit et openbare netheid
projecten

MODALITEITEN 2021

Oproep tot participatieve, collectieve en duurzame projecten

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wenst inwoners te steunen die zich graag willen engageren voor gemeenschappelijke projecten ten voordele van het milieu en de duurzame ontwikkeling in hun wijk of op de openbare ruimte samen met vrienden, kennissen of burens, door het opbouwen van sociale banden en het creëren van gezelligheid en welzijn voor iedereen. De klimaatcrisis, waarvan de eerste effecten al voelbaar zijn, en de recente gezondheids crisis door Covid-19 tonen aan hoe belangrijk het is om lokaal te handelen om de veerkracht van de stad en haar inwoners te verbeteren, d.w.z. om ons voor te bereiden op de ecologische en maatschappelijke schokken die ons te wachten staan en zo de stad van morgen op te bouwen.

De focus ligt dit jaar dan ook op projecten die gericht zijn op de strijd tegen de klimaatverandering en de ontwikkeling van een veerkrachtige stad.

Ontwikkel een project op uw maat, groot of klein. Vooruit met de Wijk kan u net als de laureaten van voorgaande jaren ondersteunen bij de aanleg van een collectieve moestuin of boomgaard, de inrichting van een wijkcompost of kippenhok, de herinrichting van een openbare ruimte, het opzetten van toegankelijke projecten rond duurzame voeding, het gebruik van duurzame vervoerwijzen, de installatie van een givebox, het opzetten van een lokaal uitwisselingssysteem, een actiegroep rond de reductie van het energieverbruik en zo verder.

Innovatie en ambitie voor meer impact

Dit jaar wil Vooruit met de Wijk een ereplaats geven aan projecten met een grotere impact op het nastreven van milieudoelstellingen. Dat doen we met innovatieve en/of ambitieuze projecten: een straatpark ontwikkelen in samenwerking met de gemeente, een energiegemeenschap tot stand brengen (collectieve zelfproductie), een buurtkeuken of inmaakatelier inrichten voor bewoners en collectieven ...

Twee nieuwe thema's

Ook dit jaar sluiten de thema's mobiliteit (met name via de inrichting van de openbare ruimte) en openbare netheid aan bij de voorgestelde thema's, wat een verdere aanvulling betekent van de waaier aan duurzame projecten die kan worden ondersteund.

De ideeën om van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een meer duurzame regio te maken; een transitie stad naar een maatschappij die meer respect toont voor de planeet en de mensen die er wonen, een wereld die solidair en aangenamer is om in te leven.

Een participatief, collectief en duurzaam project, dat staat voor...

➤ ... de ontwikkeling van de burger

De burger kan via deze projectoproep voor verandering zorgen in zijn eigen buurt, met de mogelijkheid zich een deel van zijn omgeving of zijn buurt opnieuw toe te eigenen aan de hand van concrete projecten... Dit verhoogt de capaciteiten en de autonomie van de burgers. Het gaat er dus om aan de belangen van de burgers, de inwoners of de gebruikers van een wijk, een straat, een gebouw... te voldoen.

➤ ... samen werken aan die gemeenschap

Want samen zijn we sterker. Deze overtuiging zorgt ervoor dat steeds meer mensen de banden met eensgezinde versterken en de waarden van het **samenwerken**, het **delen** en **solidariteit benadrukken**. Samen hebben we meer ideeën, middelen, motivatie en vaardigheden. De projecten

zijn verder ook **duurzamer** en **zelfstandiger** aangezien ze niet enkel op de schouders van één enkele persoon rusten.

Hierbij wordt de aandacht eerder gericht op de werking **van de groep naar de gemeenschap toe** dan op de werking binnen de groep: de open ingesteldheid naar de wijk, de betrokkenheid van mensen die buiten de actieve groep staan, de mogelijke impact op de wijk. Dit gaat dan over sensibilisering, leerprocessen en een gezonde verspreiding naar een zo groot mogelijk aantal mensen.

➤ **... een schakel in de duurzame ontwikkeling van het gewest**

De uitdagingen die we moeten aangaan met betrekking tot duurzame ontwikkeling zijn talrijk: de veerkracht van de stad ontwikkelen, de afvalberg verkleinen, gezondere voeding stimuleren en produceren, de biodiversiteit in de stad bewaren, de druk van de auto's verminderen, het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgassen verminderen, zich opnieuw de openbare ruimtes toe-eigenen... Dergelijke projecten bieden de mogelijkheid om beter samen te leven, solidair te zijn met geïsoleerde of sociaal zwakkere mensen in onze maatschappij en intergenerationele initiatieven mogelijk te maken.

Door te streven naar samenhang is duurzame ontwikkeling niet enkel terug te vinden in de doelstelling van het project, maar ook in de mate van het mogelijke op de toepassing hiervan: de aankoop van materiaal, de organisatie van evenementen, de inzet van de diensten, ...

Een overzicht van de duurzaamheidsprincipes:

- ✓ gebruik van duurzame verse seizoen producten uit eigen streek ;
- ✓ zero afval-praktijken door het huren, lenen, delen, herstellen en tweedehands kopen van spullen maar ook door doe-het-zelf projecten te organiseren, het herbruiken van verpakkingen andere materialen, vereenvoudiging van de consumptie, ...;
- ✓ lagere energiekosten en verminderde CO₂-productie;
- ✓ het gebruik van duurzame vervoerwijzen;
- ✓ ...

Voor wie is dit bestemd?

De projectoproep is gericht op groepen burgers, burens, kennissen, vrienden, bewoners van eenzelfde gebouw of een belangrijke mede-eigendom, dezelfde straat of wijk die gezamenlijk project(en) willen opstarten. De meer beperkte collectieve voorzieningen, zoals belangrijke mede-eigendommen, worden ook door deze projectoproep beoogd voor hun vermogen tot mobilisering. De projectoproep kan voor deze collectieve voorzieningen een gelegenheid zijn zich steviger in hun buurt te verankeren.

Ook verenigingen zonder winstoogmerk (vzw's) kunnen hieraan deelnemen, maar **enkel als ze alleen uit vrijwilligers bestaan** die dragers en begunstigen zijn van het project. Een vzw bestaande uit bezoldigde vaste medewerkers die zich ook met taken bezighoudt die buiten het project liggen kan zich aansluiten bij het project maar geen drager worden. Ze wordt beschouwd als partner en kan geen vergoeding krijgen voor haar bijdrage in het kader van het project (zie lager).

De projectoproep kan ook dienen als een brug voor de overgang van burgerprojecten naar verenigingen. Het is goed mogelijk om met je project een concept uit te testen, de realiteit af te tasten en een voorsmaak te krijgen alvorens het statuut van een vzw aan te vragen.

Deze oproep is niet gericht op scholen, lokale overheden (gemeenten en OCMW's), verenigingen zonder winstoogmerk (vzw's) (behalve in de hierboven vermelde gevallen) of bedrijven. **Ook commercieel georiënteerde projecten zijn uitgesloten.** Voor die doelgroepen bestaan andere projectoproepen, die u kunt vinden op www.environnement.brussels/guichet/appels-projets. Ze

betreffen verschillende onderwerpen en zijn gericht aan scholen, gemeenten, Brusselse OCMW's, verenigingen en alle banenscheppers in het kader van een commerciële activiteit ([Be Circular](#)).

Wij onderscheiden twee types verenigingen:

- ✓ De feitelijke verenigingen: burgers die spontaan een groep vormen rond een bepaald project worden beschouwd als een **feitelijke vereniging**. Deze heeft geen enkele rechtspersoonlijkheid
- ✓ De verenigingen zonder winstoogmerk (vzw's): een dergelijke vereniging heeft wel een rechtspersoonlijkheid en heeft statuten en rekeningen die gelden voor verenigingen. Voor de projectoproep maken we een onderscheid tussen:
  - De vzw's die enkel bestaan uit vrijwilligers. Het gaat om wijkcomités die zich verenigen in een vzw met als doelstelling een statuut te geven aan de gerealiseerde burgerprojecten, de werking van de groep te formaliseren en bepaalde administratieve stappen te vereenvoudigen
  - De vzw's bestaande uit permanente vergoede leden die zich bezighouden met uiteenlopende opdrachten die niet enkel zijn toegespitst op het doel van het project.

Dragers en partners van het project

Stuurgroep

De burgers vormen samen een **stuurgroep** die drager zal zijn van het project. De leden van deze groep zien erop toe de bestending van het project te verzekeren gedurende de voorbereidende begeleiding en het project zelf. Deze stuurgroep bestaat **uit minstens 5 personen**. Deze 5 personen mogen niet tot hetzelfde gezin behoren (zelfs indien andere personen van dezelfde gezinnen deel uitmaken van de stuurgroep) en minstens 3 moeten inwoners zijn in het Gewest.

De verantwoordelijkheden van de stuurgroep hangen af van de omvang van het project en van de groep:

- ✓ de algemene coördinatie van het project
- ✓ het contact met de beheerders van Leefmilieu Brussel en met de gevolmachtigde begeleidingsteams
- ✓ het budgetbeheer
- ✓ interne en externe communicatie tussen alle betrokkenen en naar de buurt
- ✓ het verwerven van de bekwaamheden nodig voor het beheer van het project
- ✓ de bestending van het project
- ✓ de organisatie van eventuele evenementen
- ✓ ...

→ Een participatieve werking

Het collectieve aspect van deze projectoproep betekent dat de stuurgroep zich aan een aantal werkingsprincipes moet houden om het collectieve naar boven te brengen:

- ✓ De leden van de stuurgroep vertegenwoordigen het collectief. Ze stellen zich in geen geval in de plaats van dit collectief. De beslissingen moeten dus collectief worden genomen of minstens worden gevalideerd en erkend door het collectief
- ✓ De manier van werken van de stuurgroep volgt waarden van transparantie en participatieve deelname. Dit wijst naar een goede communicatie binnen de groep maar ook met de rest van

het collectief waarbij het mogelijk moet zijn voor iedereen om mee beslissingen te nemen en een actieve rol te spelen

Partnerschappen

De projectoproep moedigt de burgers ook aan om een partnerschap aan te gaan met verschillende lokale organisaties (verenigingen op het terrein, sociale huisvestingsmaatschappijen, bedrijven, gemeenten en OCMW's enz.) Deze partnerschappen zijn essentieel voor proefprojecten of ambitieuze projecten. Zij kunnen u helpen uw project ruimer op te zetten of er meer structuur aan te geven. Ze kunnen u ook materiële of financiële middelen, deskundig advies of managementvaardigheden bieden. Ze zijn in elk geval cruciaal als uw project een aanpassing of een tijdelijke bezetting van de openbare infrastructuur vereist.

Het project moet echter een burgerproject blijven. De partners mogen dus deel uitmaken van de stuurgroep, maar ze mogen **niet de enige projectdragers zijn**. Bovendien moet een dergelijk partnerschap de burgers geleidelijk aan meer autonomie geven. **Het is daarom toegestaan dat deze partners beheers- en coördinatietaken overnemen van de burgergroep die het project draagt, onder de volgende voorwaarden:**

- ✓ De partner wordt geïdentificeerd als plaatselijke partner. Dit betekent dat de stuurgroep duidelijk is gemaakt, zoals hierboven staat
- ✓ Het beheerde project staat ten dienste van de burgers. De partner kan dus geen personeels- of werkingskosten rechtvaardigen voor de steun die hij het project geeft, noch rechtstreeks genieten van het door subsidies gefinancierde materiaal wanneer dit niet in het kader van het project is.

Het is wel toegestaan om binnen het budget van het project een beroep te doen op de betaalde diensten van een vereniging voor technische zaken of voor hulp bij de realisatie van het project ter aanvulling van de technische omkadering die wordt voorgesteld door de projectoproep.

De gemeente

In het kader van de voorbereiding van uw project raden we u ten zeerste aan zo snel mogelijk contact op te nemen met uw gemeente. **Dit contact is onontbeerlijk** voor de projecten:

- die een gemeentelijk terrein gebruiken, aangezien de gemeente u een gebruiksvergunning moet bezorgen. Een principeakkoord is voldoende voor de indiening van de kandidatuur.
- die een gebruiksvergunning van de openbare ruimte vereisen (bak van "Incroyables comestibles" (ongelooflijk eetbaar), aanplakborden, givebox,...).

Contact opnemen met de gemeente zal u toelaten de steun van uw gemeente te krijgen en in contact te komen met andere gelijkaardige projecten in de gemeente, ongeacht de aard van uw project. Weet bovendien dat de gemeente in het kader van de jury om technisch advies zal worden gevraagd.

In elke gemeente werd een contactpersoon geïdentificeerd om u te helpen. De volledige lijst bevindt zich in de bijlage van deze uitvoeringsbepalingen. Deze persoon zal uw contacten met de verschillende gemeentelijke diensten die bij uw project betrokken zijn vergemakkelijken.

Welke thematische projecten of welk wijkproject?

Kies een thema of een wijkdynamiek...

Leefmilieu Brussel kan projecten rond verschillende thema's ondersteunen, volgens twee benaderingen:

- **Bent u een groep of comité van bewoners en/of gebruikers van een wijk en wilt u de goede sfeer in de wijk bevorderen?**

Wilt u samenwerken aan de ontwikkeling van duurzame projecten in uw buurt en daarbij alle aanwezige middelen inzetten, d.w.z. burgers, particulieren en instellingen? Wilt u de tijd nemen om een duurzame langetermijnaanpak op te bouwen, waarbij zoveel mogelijk burens betrokken zijn, in een goede wijksfeer? Wilt u coherent werken aan verschillende thema's, zoals de hieronder beschreven thema's? Dan kiest u ervoor om u aan te sluiten bij de **beweging voor Participatieve duurzame wijken**.

Neem de tijd om uw projecten op wijkschaal te ontwikkelen, samen met uw burens. Deel uw behoeften, wensen, expertise en middelen met elkaar. Met methodologische begeleiding en de steun van coaches en technische experts maakt u een stand van zaken op van de wijk. U investeert en bouwt uw groep op, mobiliseert de bewoners en voert grotere, innovatievere en duurdere projecten uit, met een coherente en multithematische aanpak.

U neemt ook deel aan een participatief proces dat uniek is in het Brussels Gewest: het participatief budget van de Participatieve duurzame wijken. Uw subsidie wordt niet toegekend door de overheidsdienst, maar door andere burgers, leden van Participatieve duurzame wijken, die hun expertise ter beschikking stellen om uw projecten te verbeteren. Burgerprojecten waarover alleen burgers beslissen! Dit specifieke proces wordt voorgesteld in bijlage 1 van dit document.

- **Bent u een groep burgers en heeft u een thematisch project in gedachten dat betrekking heeft op het milieu?** Dan kiest u voor een **themaproject**. De volgende thema's kunnen in het kader van dergelijke projecten worden gefinancierd.

Dan kiest u voor een **themaproject**. De volgende thema's kunnen in het kader van dergelijke projecten worden gefinancierd.

1. *Duurzame voeding*

Een Good Food-project – Good Food eten of produceren in de stad: Kies dit thema als je een project wil ontwikkelen over duurzame voeding. Voorbeelden hiervan zijn de aanleg van gemeenschappelijke moestuintjes of boomgaarden. Andere projecten in verband met voedselproductie maar ook voedingsaanbod en voedselverbruik zijn hier welkom. (www.goodfood.brussels);

2. *Hulpbronnen, afval en openbare netheid*

Een project rond openbare netheid: sensibiliseer je burens rond de netheid in je straat of wijk, communiceer over het thema op een innovatieve en opvallende manier, organiseer een opruimactie en verbind je burens rond het onderhouden en respecteren van jullie openbare ruimte (<https://www.arp-gan.be/nl/>).

Een Zero Afval -project: Onder dit thema kan je een project uitwerken voor een sobere levensstijl met minder of geen afval waar wordt nagedacht over onze behoeften en alternatieve

Nieuw!

oplossingen worden ontwikkeld voor de aankoop van nieuwe goederen. (www.zeroafval.leefmilieu.brussels)

Een project over organisch afval: start een efficiënte collectieve compost, op maat van een groep burens, waarbij organisch afvalbeheer gecombineerd wordt met gezelligheid (<https://vooruitmetdewijk.brussels/compost/>). Of ontwikkel andere oplossingen voor de recyclage van organisch afval, een compost waarbij zowel burens als lokale overheden en handelaars betrokken zijn, een collectief kweekpunt voor zwarte soldaatvlieglarven ...

3. **Natuur en biodiversiteit:** laat planten groeien tegen de gevels van uw wijk of aan de voet van bomen, bevorder de biodiversiteit in de openbare ruimte (<https://vooruitmetdewijk.brussels/groenewijken/>).

4. **Een energieproject:** handel collectief om uw energieverbruik en uw uitstoot van broeikasgassen te verminderen, sensibiliseer uw burens en betrek hen bij het project, deel uw kennis in ecologische renovaties en ecogedrag (<https://leefmilieu.brussels/themas/gebouwen-en-energie>).

5. **Mobiliteit:**

Nieuw!

Een Good Move-project: richt in de openbare ruimte ontmoetingsplaatsen of speelstraten in, organiseer workshops fietsherstelling of projecten rond het delen van vervoermiddelen, organiseer educatieve routes in het teken van 'mobiliteit' ... (<http://goodmove.brussels>)

Deze verschillende thema's worden in bijlage 2 van deze modaliteiten nader toegelicht. U vindt er:

- ✓ de specifieke doelstellingen van de verschillende thema's. De voorgestelde projecten moeten een of meer van deze doelstellingen nastreven;
- ✓ voorbeelden van projecten die Leefmilieu Brussel wil steunen.

Die voorbeelden zijn maar een greep uit de mogelijkheden. Leefmilieu Brussel wil ook originele, innovatieve projecten ondersteunen die beantwoorden aan de doelstellingen die het Gewest nastreeft.

WAARSCHUWING: Leefmilieu Brussel wil collectieven niet voor twee thema's tegelijk ondersteunen, behalve in het kader van de Participatieve duurzame wijken. Bij de ontwikkeling van thematische projecten wordt namelijk de voorkeur gegeven aan kwaliteit boven kwantiteit. U kunt het volgende jaar altijd een ander themaproject indienen. Via Participatieve duurzame wijken is het mogelijk om projecten op meerdere thematische gebieden op een coherente, gestructureerde en duurzame manier op te zetten, met begeleiding en met tijd om na te denken over de mogelijkheden om die verschillende projecten ook echt te dragen.

Verder vindt u hier ook voorbeelden van projecten die NIET door Leefmilieu Brussel worden gesteund.

Steun van Leefmilieu Brussel

Ongeacht het gekozen luik wordt de voorgestelde steun opgesplitst in:

Begeleiding door professionals

Degelijk opgeleide teams begeleiden de collectieven tijdens de uitvoering van hun projecten, zowel wat de specifieke technische aspecten van de projectthema's betreft als wat de meer methodologische aspecten en het groepsmanagement aangaat. Die begeleiding is **essentieel en verplicht** om ervoor te zorgen dat het project zo goed mogelijk voldoet aan de criteria en de beste resultaten haalt.

Voor de meeste projecten bestaat de steun uit 3 tot 4 bijeenkomsten. Flexibiliteit en aanpassing aan uw behoeften zijn echter de sleutelwoorden. Met het oog op de ontwikkeling van een innovatief of ambitieus project zal verdere ondersteuning worden geboden.

In het geval van Participatieve duurzame wijken is er ook meer ondersteuning voorzien, zodat er gewerkt kan worden aan de stand van zaken en om de groep en de projecten te bestendigen. In bijlage 1 van het document wordt deze specifieke begeleiding nader beschreven.

In sommige gevallen kunnen projecten ondersteund worden met specifieke expertise, door professionals met specifieke vaardigheden in te zetten.

De begeleiding wordt het hele project lang aangeboden, dat wil zeggen gedurende een jaar (voor kleine projecten) tot anderhalf of zelfs twee jaar voor de meest ambitieuze projecten en projecten van Participatieve duurzame wijken.

Financiële steun

Om het project te realiseren, wordt financiering in de vorm van een subsidie toegekend. Voor de meeste projecten kunt u een maximumbedrag van 3000 euro krijgen. De subsidie kan echter oplopen tot 15.000 euro in het kader van Participatieve duurzame wijken of in het geval van een ambitieus of innovatief project. Tijdens de opzetfase van het project wordt dit in samenspraak met de begeleiders onderbouwd.

De subsidies worden toegekend vanaf het begin van het project, na een meer of minder lange opzetfase. Over de toekenning van de subsidies beslist een jury van deskundigen of, in het geval van Participatieve duurzame wijken, een burgerraad in het kader van het participatief budget van de PDW.

Vergeet niet dat subsidies met overheidsgeld betaald worden. Dit geld moet dus zeer zorgvuldig worden besteed om te garanderen dat het gebruik ervan relevant is en het algemeen belang dient. Er is een aantal procedures ingevoerd om dit correcte gebruik te garanderen. De dienst tracht de administratieve procedures zo eenvoudig mogelijk te houden, maar er dient toch een evenwicht te blijven tussen het gemak voor de burgercollectieven en een minimale controle op de uitgave van overheidsgeld. Ook de burgers staan achter dat principe.

Opleidingen

Op transversale wijze laten deze begeleidingen de groepen toe eveneens in functie van de thematiek en zijn interesse, te kiezen uit een collectief programma van thematische of methodologische opleidingen. Dat opleidingsprogramma wordt regelmatig bijgewerkt en is te raadplegen op de website <https://vooruitmetdewijk.brussels/zich-vormen/>

Netwerkvorming

Terreinbezoeken en workshops, tussen projectdragers, vormen een aanvulling bij de begeleiding en een gelegenheid voor uitwisselingen, ongeacht het projectthema. Contacten tussen projectdragers worden ook vergemakkelijkt door een adressenlijst die ter beschikking wordt gesteld, en die een overzicht geeft van de andere bestaande projecten.

Methodologische tools

Tal van middelen en technische fiches zijn verder ook nog online beschikbaar.

Het begeleide proces voor de selectie van projecten

Ondersteuning in meerdere fasen voor thematische projecten

1. Indiening van een voorproject

Om collectieven te helpen bij de **voorbereiding van hun kandidatuur dossier**, wordt in de projectoproep begeleiding door een professionele coach voorgesteld. Het is de bedoeling de collectieven te helpen zich de juiste vragen te stellen en een project en budget in te dienen dat afgestemd is op hun behoeften en voldoet aan de criteria van de projectoproep. In deze fase is er ook tijd om de nodige bezettingsvergunningen te verkrijgen, contact op te nemen met de gemeente of andere partners te zoeken.

Om deze **steun** te verkrijgen **bij het opzetten van een project**, moet een voorproject worden ingediend, via een online formulier 'Voorproject' op de website vooruitmetdewijk.brussels, uiterlijk **op 28 maart 2021 om middernacht**. Na die datum is het niet meer mogelijk om deze begeleiding aan te vragen.

Let op: het is niet toegestaan een kandidatuur dossier in te dienen als u zich niet hebt laten begeleiden tijdens de projectopzet.

Om deze begeleiding goed te kunnen organiseren, vragen we de collectieven om **hun voorproject zo snel mogelijk in te dienen**. Aarzel niet. Zelfs als uw stuurgroep nog niet compleet is, krijgt u begeleiding.

2. Begeleiding bij het opzetten van het project

De begeleiding bij het opzetten van het project is afhankelijk van de omvang van uw project. Dit jaar is het, afhankelijk van de omvang van uw project, mogelijk om op twee verschillende tijdstippen een aanvraag in te dienen:

- **6 juni 2021:** voor alle projecten met een maximumbudget van 3.000 euro.
- **19 september 2021:** voor ambitieuze projecten die een langere opzetfase vereisen, bijvoorbeeld omdat er bredere partnerschappen voor nodig zijn of omdat de ambitieuze doelstellingen meer voorbereiding vereisen.
- **Opgelet!** De projecten die in april worden ingediend, worden op 6 juni februari al door de jury bekeken, via een rapport van de begeleider, om na te gaan of de projecten in de goede richting gaan.

Een ad hoc formulier voor thematische projecten, met een projectbeschrijving, een planning en een budget, moet worden ingevuld met behulp van het sjabloon dat beschikbaar is op de website [Vooruitmetdewijk.brussels](https://vooruitmetdewijk.brussels).

3. Toekenning door een jury

Na ontvangst van de aanvragen controleert de overheidsdienst of ze ontvankelijk zijn, op basis van de hieronder gedefinieerde criteria. De ontvankelijke kandidaturen worden vervolgens voorgelegd aan een multidisciplinaire selectiejury, die zich baseert op selectiecriteria. Vóór de jury wordt ook technisch advies gevraagd aan de gemeente die bij uw project betrokken is.

Een uitgebreider participatief proces voor de Participatieve duurzame wijken

Kandidaten voor Participatieve duurzame wijken volgen een iets andere procedure. Deze houdt rekening met de specifieke aard van Participatieve duurzame wijken, die tijd nodig hebben om een stand

van zaken op te maken van de wijk en een duurzame en solide stuurgroep samen te stellen. Dit zijn de voornaamste stappen:

- De kandidaat-wijken moeten voor **28 maart 2021** een voorproject indienen.
- De begeleiding bij de projectopzet start onmiddellijk, met een analyse van de voorwaarden voor een geslaagde Participatieve duurzame wijk (verankering van de dynamiek in de wijk, filosofie van de stuurgroep enz.) en met een stand van zaken.
- De kandidatuur wordt vervolgens gevalideerd door de eerste jury op **24 juni 2021**, op basis van een ad hoc formulier 'Participatieve duurzame wijk', dat beschikbaar is op de website Vooruitmetdewijk.brussels en dat voor **middernacht op 6 juni** ingediend moet worden. Er moet onder andere een lijst worden ingediend met handtekeningen van personen die geïnteresseerd zijn in het project, evenals een nauwkeurigere definitie van de mogelijke oriëntaties van de wijk. Als de kandidatuur gevalideerd wordt, krijgt ze een startbudget van 400 euro, dat ter beschikking wordt gesteld van de wijk om de stand van zaken op te maken, en wordt de begeleiding voor de projectopzet gestart.
- Wanneer de stand van zaken klaar is, kan vóór **19 september 2021** (eventueel) een subsidieaanvraag worden ingediend bij het participatief budget van de Participatieve duurzame wijken. De beslissing om een subsidie toe te kennen, wordt dus niet aan een klassieke jury overgelaten, maar aan een raad die bestaat uit andere Participatieve duurzame wijken, die deel uitmaken van de PDW-beweging, volgens de criteria die ze tijdens de algemene vergadering van de PDW's zelf vastleggen.

De Participatieve duurzame wijken ondergaan dus een dubbele selectie: als Participatieve duurzame wijk in februari, en als project dat gebruik wil maken van het participatief budget in juni.

Het bijzondere aan het participatief budget is dat het ook openstaat voor voormalige Participatieve duurzame wijken. Ze kunnen namelijk een nieuw project indienen, zonder dat ze het selectieproces als Participatieve duurzame wijk opnieuw moeten doorlopen, en zo profiteren van een budget tot 15.000 euro.

Bovendien is de PDW-ondersteuning flexibel. Als een nieuw geselecteerde wijk niet klaar is om een project in te dienen bij het participatief budget, kan dat worden uitgesteld tot het jaar daarop, zonder het selectieproces als Participatieve duurzame wijk opnieuw te moeten doorlopen.

Het volledige proces van Participatieve duurzame wijken wordt uitgelegd in bijlage 1 van deze modaliteiten.

Wat zijn de ontvankelijkheidscriteria voor aanvragen?

Om ontvankelijk te zijn, d.w.z. om geanalyseerd te worden door de jury, moet aan de volgende criteria worden voldaan (**opgelet: deze criteria hebben geen betrekking op de ontvankelijkheid van kandidaturen als Participatieve duurzame wijk**. De criteria daarvoor staan in bijlage 1, waarin de dynamiek voor Participatieve duurzame wijken volgens deze modaliteiten wordt uitgelegd):

- ✓ De kandidatuur moet worden ingediend via het kandidatuurformulier, dat volledig en voorzien dient te zijn van de bijlagen (samenstelling van de groep, bankattest, overeenkomst voor grondgebruik, naleving van de budgetlimieten, bijlage met het budget in Excel-formaat) ;
Opgelet: de bijlage met het budget moet in de oorspronkelijke vorm (Excel) worden gelaten, met alle uitgavencategorieën, ongeacht of ze in het kader van deze oproep financieerbaar zijn.
- ✓ De voorgestelde projecten dienen op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontwikkeld te worden, door personen die er wonen of werken;

- ✓ De stuurgroep moet bestaan uit minimaal 5 personen (waarvan er 3 in de perimeter van het project wonen) en de leden moeten worden geïdentificeerd volgens de voorgeschreven regels.
- ✓ Het collectief moet beschikken over de ondertekende toelating van de eigenaar indien het project de bezetting vereist van een terrein of een privé- of openbare ruimte (minstens een principiële toelating in afwachting van een meer officieel document - met name voor de terreinen van de gemeente): moestuin, compost, give box...

Wat zijn de selectiecriteria?

Voor de selectie van de thematische projecten houdt de jury rekening met de volgende criteria. De projecten die aan de meeste criteria voldoen, worden weerhouden.

Let wel, deze criteria hebben geen betrekking op de selectie van Participatieve duurzame wijken.

De criteria daarvoor staan in bijlage 1, waarin de dynamiek voor Participatieve duurzame wijken volgens deze modaliteiten wordt uitgelegd):

- ✓ De aansluiting van het project bij de algemene doelstellingen van deze projectoproep en van het gekozen thema
- ✓ De positieve impact van het project op de veerkracht van de stad (d.w.z. de capaciteit om te weerstaan aan de ecologische en maatschappelijke schokken die ons te wachten staan en zo de stad van morgen op te bouwen);
- ✓ De operationele geloofwaardigheid van het project werd het project opgezet
- ✓ De hechtheid en de werking van de stuurgroep, o.a het open en participatieve aspect binnen de groep
- ✓ De openheid naar de wijk toe door mensen buiten de stuurgroep te betrekken bij het project en het aantal mogelijke deelnemers aan het project
- ✓ De verwezenlijking van een evaluatie over de impact van het project op het milieu en op de wijk
- ✓ Het bestendigheds- en autonomiepotentieel van het project (met name op financieel vlak)
- ✓ De mate waarin het budget overeenstemt met de doelstellingen
- ✓ De geloofwaardigheid van de planning van het project

Projecten die nog nooit eerder steun hebben gekregen van Brussel Leefmilieu in het kader van projectoproepen voor burgers zullen voorrang krijgen tijdens het selectieproces.

Er zal eveneens aandacht worden besteed aan de manier waarop het project rekening houdt met de duurzaamheidsprincipes in de uitwerking van het project (door bijvoorbeeld tweedehands materialen te verkiezen over nieuwe materialen)

Hoe neem je deel?

De kalender van de oproep is als volgt:

- ✓ **7 januari 2021:** lancering van de oproep;
- ✓ Van februari tot maart 2020: informatiesessies (datums en praktische modaliteiten op onze website: <https://vooruitmetdewijk.brussels/burgerprojectoproep>);
- ✓ **28 maart 2021 om middernacht:** uiterste datum om voorprojecten in te dienen (aanvraag voor begeleiding bij het opzetten van een project);
- ✓ **6 juni 2021 om middernacht:** eerste indiening van volledige kandidaturen voor thematische projecten;
- ✓ **24 juni 2021:** eerste selectiejury;
Toekenning van financiering voor de eerste thematische projecten die **in april/mei 2020** zijn geselecteerd, **zodra de stuurgroepen de overeenkomsten hebben ondertekend.**

- ✓ **19 september 2021 om middernacht:** tweede indiening van kandidaturen voor ambitieuze projecten en projecten voor Participatieve duurzame wijken die onder het participatief budget vallen;
- ✓ **5 oktober 2021:** tweede selectiejury (ambitieuze projecten);
Toekenning van financiering voor de tweede thematische projecten die **in de zomer van 2021** zijn geselecteerd, **zodra de stuurgroepen de overeenkomsten hebben ondertekend.**
- ✓ **17 oktober 2021:** raad van het participatief budget van de Participatieve duurzame wijken;
Toekenning van financiering **in december 2021**, **zodra de stuurgroepen de overeenkomsten hebben ondertekend.**

De formulieren van de intentienota's en de kandidaatstellingen zijn hier beschikbaar:

<https://vooruitmetdewijk.brussels/burgerprojectoproep/>

Om uw aanvraag in te dienen, moet u gebruikmaken van de daartoe bestemde formulieren en bijlagen (ofwel het formulier 'Thematische projecten', ofwel het formulier 'Participatieve duurzame wijken'). Deze formulieren worden **bij voorkeur per e-mail** verstuurd naar citizensprojects@vooruitmetdewijk.brussels

Indien u dit niet via mail kunt versturen kan het ook per post naar:

Projectoproep Vooruit met de wijk

Leefmilieu Brussel

Afd. Informatie, Algemene coördinatie, Circulaire economie en Duurzame stad

Dpt. Duurzame consumptie en ecogedrag

Dienst lokale en burgeractie

Havenlaan 86C/3000

B-1000 Brussel

Een papieren versie is **niet nodig** indien u uw dossier al via mail hebt opgestuurd.

Informatiesessies:

Om je wat op weg te helpen met het inschrijven voor deze projectoproep worden informatiesessies georganiseerd. Tijdens deze sessies kunnen de burgercollectieven met de steun van een coach nadenken en ideeën uitwisselen over de doelstellingen van hun project, of over het ondersteuningsluik dat meest geschikt is voor hun project. Deelname aan deze sessies is niet verplicht, maar **sterk aanbevolen**: het zal je kansen verhogen om daadwerkelijk steun te krijgen.

Deze informatiesessies worden samen met de gemeenten georganiseerd. Ze vormen een gelegenheid om de vertegenwoordigers van uw gemeenten te ontmoeten en reeds met de dragers van naburige initiatieven van gedachten te wisselen.

Voor meer informatie:

- ✓ telefoon : 0800/85 286
- ✓ door email: citizensprojects@vooruitmetdewijk.brussels
- ✓ op onze website: <https://vooruitmetdewijk.brussels/>

Bijlage 1: De beweging van de Participatieve duurzame wijken, een multithematische dynamiek op wijkniveau

1. Wat is een participatieve duurzame wijk?

De Participatieve duurzame wijken motiveren en ondersteunen burgers die zich binnen hun wijk inzetten door collectieve acties rond verschillende thema's op te zetten ten gunste van het milieu en de duurzame ontwikkeling. In de afgelopen 12 jaar hebben de Participatieve duurzame wijken de drie principes van Vooruit met de Wijk centraal gesteld: burger zijn, collectief zijn, duurzaam zijn. Sinds 2008 hebben ongeveer zeventig Brusselse wijken zich aangesloten bij de beweging van Participatieve duurzame wijken en ze zijn nog steeds actief.

Een openbare ruimte herinrichten, een collectieve moestuin of boomgaard aanleggen, een kippenhok of een broodoven bouwen, een collectieve compost of een givebox organiseren, een weggeefwinkel of een repair café inrichten, de mobiliteit van de straten verzachten, ze vergroenen door de ruimte terug te geven aan de voetgangers, de natuur en de biodiversiteit ... een Participatieve duurzame wijk kan de drijvende kracht zijn achter vele projecten.

Maar om meerdere projecten rond verschillende thema's in goede banen te leiden, is een goed groepsbeheer en veel energie nodig. Juist met die aspecten kan de begeleiding voor Participatieve duurzame wijken helpen. De specificiteit van een duurzame wijk bestaat er immers in om aan het begin van het project de tijd te nemen om een stand van zaken op te maken en de multithematische projecten op te nemen in een coherente wijkdynamiek. De wijk vraagt aan de bewoners wat ze nodig hebben en wensen, mobiliseert de middelen en de energie van de wijk en gaat partnerschappen aan, met het oog op een duurzame aanpak op lange termijn, waarbij zoveel mogelijk bewoners betrokken zijn.

2. Wat zijn de doelstellingen die nagestreefd worden?

Concrètement, l'accompagnement des Quartiers Durables Citoyens poursuit plusieurs objectifs :

- ✓ **Actief zijn in je wijk** met als doel ook sociale banden te creëren en de solidariteit en gezelligheid te versterken
- ✓ Een **samenhangend geheel** vormen tussen de meerdere thema's die binnen het project aan bod komen met als doel de impact van het project te vergroten
- ✓ Uitproberen van **innovatieve projecten** (innovatief qua grootte, schaal, thema ...)
- ✓ Het mogelijk maken om **projecten te reproduceren in andere wijken** om de veerkracht van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake milieu te verhogen
- ✓ **Duurzame relaties opbouwen met lokale partners**: de gemeente, het OCMW, verenigingen, bedrijven, wijkcomités ...
- ✓ Streven naar een **meer gemeenschappelijke, participatieve en inclusieve dynamiek binnen het project zelf en binnen de wijk**

3. Welke steun krijg je?

De begeleiding van Participatieve duurzame wijken bestaat uit:

- ✓ Een **coach** die je helpt tijdens alle fasen van het project (uitwerking, toepassing, evaluatie...). Hij of zij helpt je met het versterken van het vermogen of potentieel van je wijk, het opzetten van projecten die verbonden zijn met aspecten eigen aan van je wijk, het structureren van de stuurgroep, het toepassen van animatie- en mobilisatiemiddelen, het begeleiden van participatieve processen, het organiseren van verschillende activiteiten en het communiceren zowel binnen als buiten de stuurgroep. De coach zal verder ook het opzetten van een goede samenwerking met de gemeente, bevoorrechte partner van de Participatieve duurzame wijken, bevorderen, alsook met andere verenigingen of privépartners.

- ✓ Een **startfonds van maximum € 400** helpt je tijdens de beginfase van het project om inwoners een duwtje in de rug te geven en samen een gemeenschappelijke dynamiek te creëren rond de verschillende projecten.
- ✓ Regelmatige **ontmoetingen tussen de verschillende bestaande Participatieve Duurzame Wijken** bieden de mogelijkheid andere projecten te ontdekken en kennis en ervaring met elkaar uit te wisselen.
- ✓ Het ter beschikking stellen van een **netwerk met rechtstreekse contacten** voor het delen, uitwisselen en nadenken over ideeën of projecten
- ✓ De mogelijkheid beroep te doen op **thematische experts** (water, biodiversiteit, duurzame voeding, stedenbouw, openbare ruimten, communicatie...) zowel tijdens de voorbereidingsfase als bij het uitvoeren van het project
- ✓ De mogelijkheid een **financiële steun** te krijgen van maximum **€ 15.000** in het kader van het participatief budget (zie hieronder) voor de uitwerking van de verschillende projecten

De intensiteit van de begeleiding varieert in functie van het aantal geselecteerde wijken, de verschillende behoeften van elke wijk en de sterkere en zwakkere punten van het project.

4. Welke processen zijn er voor de Participatieve duurzame wijken?

Participatieve duurzame wijken worden enerzijds geselecteerd als Participatieve duurzame wijk, waarna ze kunnen rekenen op uitgebreide ondersteuning (met name om een stand van zaken op te maken), en anderzijds is er de selectie van hun project in het kader van het participatief budget. Door dit dubbele proces kunnen voormalige Participatieve duurzame wijken profiteren van het participatief budget zonder dat ze als PDW het selectieproces opnieuw hoeven te doorlopen.

Er zijn dus drie fasen in de ondersteuning van PDW's:

- ✓ **Fase 1 'Selectie als Participatieve duurzame wijk'**: met de steun van de coach zorgt de wijk ervoor dat de aanpak wordt verankerd in de context van de wijk, door de steun van minimaal 10 andere personen buiten de stuurgroep te vragen en een intentienota op te stellen voor de wijk. Deze elementen worden gevalideerd door de eerste jury.
- ✓ **Fase 2 'Stand van zaken en projectopzet'**: met de steun van coaches en experts brengen de stuurgroepen bewoners en gebruikers van hun wijk op de been om samen een subsidieaanvraag op te stellen met daarin de acties en projecten die ze willen uitvoeren. Projecten worden onder andere geïdentificeerd op basis van een stand van zaken van de wijk. Er worden lokale partnerschappen gezocht (gemeentebestuur, verenigingen, scholen, rusthuizen enz.).

De wijken dienen een stappenplan in om een financiering te krijgen in het kader van het participatieve budget (zie hieronder).

- ✓ **Fase 3 "Realiseren van de projecten en evaluatie"**: uitvoeren van de projecten en evaluatie door de stuurgroep.

In principe is de gemiddelde duur van een volledige cyclus **2 jaar**. Deze duur kan echter variëren in functie van de beschikbare middelen en de geschiedenis van elke wijk.

5. Wat is de beweging van Participatieve duurzame wijken?

De beweging van Participatieve duurzame wijken verenigt alle wijken die als PDW geselecteerd zijn. Die wijken vormen een netwerk waarin ervaringen worden uitgewisseld, maar werken ook aan een voortdurend evoluerend **participatief proces** via:

De algemene vergadering van de Participatieve duurzame wijken:

Dit orgaan brengt één keer per jaar alle Participatieve duurzame wijken samen om te beslissen over de modaliteiten van het participatief budget (regelgeving en selectiecriteria voor de projecten). De burgers staan dus centraal in het proces en beslissen mee over de verdeling van het budget. Deze vergadering benut de ervaringen van de PDW's, zodat het proces kan evolueren.

De Raad van Participatieve duurzame wijken en het participatief budget:

Het participatief budget is een budget dat ter beschikking wordt gesteld voor de duurzame wijken en waarvan de bestemming wordt bepaald door een Raad die bestaat uit burgers die al Participatieve Duurzame Wijken hebben opgestart. De beslissing wordt genomen op basis van criteria en prioriteiten die elk jaar worden herzien. De Raad bestaat uit minimum 5 wijken, uit een vertegenwoordiger van de minister, van Leefmilieu Brussel en van de begeleiding. Zij selecteren uiteindelijk de projecten.

6. Wat zijn de selectiecriteria voor de wijken die zich kandidaat stellen als PDW?

Om geaccepteerd te worden als Participatieve duurzame wijk moet aan de volgende criteria voldaan zijn:

- ✓ De stuurgroep (minimum 5 personen) dient minstens 3 inwoners van de wijk te tellen
- ✓ De kandidatuur dient door minstens 10 andere personen en/of partners gesteund te worden die verbonden zijn met de wijk maar geen deel uitmaken van de stuurgroep
- ✓ Een activiteitenzone wordt vastgelegd. Deze zone dient zich verplicht op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te bevinden en zich over een deel van het grondgebied uit te strekken waarvan de schaal het gebouw of de groep woningen overschrijdt. Deze zone wordt eveneens gekozen in functie van het vermogen van de stuurgroep om actief te zijn binnen die grenzen. In je kandidatuurdossier kan je ter illustratie een kaart bijvoegen die de activiteitenzone van je project duidelijk aantoont.

De geaccepteerde wijken worden geselecteerd op basis van de analyse van het voorproject. Ze moeten de motivatie van de stuurgroep en de beoogde projecten aantonen. In deze fase wordt gevraagd om een stuurgroep op te richten met een sterke motivatie om te werken aan de implementatie van een Participatieve duurzame wijkdynamiek.

Het gaat erom uit te leggen hoe de projecten gaan inspelen op de specifieke doelstellingen van Participatieve duurzame wijken.

De begeleiding helpt de wijken in de mate van het mogelijke nadenken over projecten waar discussie over bestaat. Als uw project echter in essentie is opgebouwd rond verzet tegen een gemeentelijk of gewestelijk project, behouden het bestuur van Leefmilieu Brussel en het voogdijkabinet zich het recht voor om te oordelen of het project kan worden gesteund.

De kandidatuur als Participatieve duurzame wijk is in deze fase nog niet gericht op concrete voorstellen voor gebudgetteerde projecten.

7. Wat zijn de selectiecriteria voor projecten die gebruik willen maken van het participatief budget van de PDW's?

De selectiecriteria worden vastgesteld door de algemene vergadering en kunnen dus van jaar tot jaar veranderen. De volledige modaliteiten van het participatief budget kunnen worden geraadpleegd op de overeenkomstige pagina van de website: <https://vooruitmetdewijk.brussels/participatief-budget/>.

Die criteria nemen de hoofdlijnen van de selectiecriteria voor de oproep tot thematische projecten van Vooruit met de Wijk over, maar omvatten ook de naleving van doelstellingen in verband met de specifieke aanpak van de PDW's.

8. Wie kan aan het participatief budget deelnemen?

Het participatief budget staat open voor alle Participatieve duurzame wijken die deel uitmaken van de PDW-beweging. Een 'oude' wijk kan dus ook een nieuwe subsidie aanvragen.

Die oude wijken, die al deel uitmaken van de beweging van Participatieve duurzame wijken, kunnen ook een **specifiek verzoek** indienen voor coaching en/of deskundig advies om nieuwe projecten op te starten of hun collectieve dynamiek te verbeteren. Die begeleiding wordt aangeboden volgens de beschikbaarheid van de coaches/experts.

Neem hiervoor contact op met de coördinatie van Participatieve duurzame wijken op coordination@quartiersdurables.be.

Bijlage 2: Beschrijving van de thema's en projecten

1. Duurzame voeding: De 'Good Food'-projecten

1.1 Doelstellingen

Goed eten en goed produceren in de stad: het gaat erom burgers aan te sporen om projecten rond duurzame voeding op te zetten in het kader van de Good Food-strategie en ze te laten 'uitzwermen' binnen de Brusselse bevolking. De Good Food-strategie is eind 2015 ingevoerd door de regering van het Brussels Gewest. Ze wil een lokale, gezonde kwaliteitsvoeding promoten, die gebaseerd is op korte ketens en de levenskwaliteit en het milieu ten goede komt.

Op het vlak van milieu is het de bedoeling om de consumptiegewoonten van iedereen te veranderen door:

- De consumptie van gezonde producten met minder impact te promoten (lager verbruik van hulpmiddelen, minder CO₂-uitstoot): lokale producten, seizoensproducten, criteria voor de productie, verwerking en toelevering;
- Het voedingspatroon zodanig te wijzigen dat de globale impact ervan afneemt: beperking van de globale hoeveelheid, meer evenwicht op het bord, keuze van het type en de kwaliteit van het vlees en de vis, voorkeur voor verse groenten en fruit;
- In het bijzonder het verbruik van plantaardige eiwitten te verhogen en het verbruik van dierlijke eiwitten te verlagen;
- Voedselverspilling te bestrijden.

Concreet heeft de oproep de volgende doelstellingen:

- ✓ **Good Food als voedingsprincipe:**
  - Zorg ervoor dat Good Food meer beschikbaar, beter zichtbaar en toegankelijker is voor iedereen
  - Draag bij tot een verandering in het voedselconsumptiegedrag naar meer Good Food
  - Sensibiliseer andere burgers en wek bij hen interesse op voor Good Food
  - Help bij het verminderen van de voedselafvalberg
- ✓ **Good Food produceren in de stad:**
  - Verhoging van de duurzame lokale voedselproductie
  - Aanmoedigen van lokale productie bij de burgers

Meer informatie over de doelstellingen van de Good Food-strategie kan je terugvinden op [de portaalsite Good Food](#).

1.2 Voorbeelden van Good Food-projecten (gedeeltelijke lijst)

1.2.1 Good Food eten

Promouvoir une offre et/ou une consommation alimentaire plus respectueuse de l'environnement, avec un objectif d'ouverture sur le quartier :

⇒ De verwerking bevorderen van Good Food-producten

Projecten die werken aan de verwerking van Good Food-producten volgens de Good Food principes zijn:

- Verwerking van lokale groenten en fruit voor het produceren van vruchtensap, confituur, ...
- Verwerking van lokale aromatische planten voor het produceren van thee en kruiden
- ...

⇒ **Het duurzaam voedselaanbod verhogen in de stad**

Projecten die werken aan de verhoging van het voedselaanbod van Good Food-producten volgens de Good Food principes zijn:

- ✓ acties voor het promoten van een alternatief, kwaliteitsvoller en duurzamer aanbod bij kruideniers, grootwarenhuizen, scholen;
- ✓ het opstarten van kleine plaatselijke marktjes, buurtwinkels, ...

NB: Het opzetten van een aankoopgroep (SAGAL, GAC...) zal niet ondersteund worden in de mate waarin dit valt onder de vzw Réseau des GASAP/SAGAL.

⇒ **Bijdragen tot een verandering in het voedselconsumptiegedrag**

Projecten die bijdragen aan de verandering in het voedselconsumptiegedrag volgens de Good Food principes zijn:

- Gedeelde keukens waar ervaringen gedeeld worden op het vlak van duurzame voedselconsumptie, collectieve kooklessen, ...
- Het bedenken, uitwisselen, verbinden en koken in combinatie met een concreet project voor het veranderen van het individueel of collectief gedrag

Ambitieuze projecten!

→ **Een plek die gewijd is aan voeding en tegelijkertijd inspeelt op de behoeften van de wijk.**

Een dergelijke plek, die samen met de wijkbewoners is opgebouwd, kan verschillende gedaanten aannemen:

- ✓ Een wijkkeuken: collectieve organisatie om dagelijkse maaltijden te bereiden, voor zichzelf en voor de wijk.
- ✓ Een coöperatief wijkinmaakatelier voor collectieve moestuinen en burgers, om groenten en fruit te conserveren en verwerken: lokalen uitgerust met ad hoc apparatuur (mixer, snelkookpannen, droogoven, zonnedroger ...), collectieve werksessies (confituur maken, melkzuurgisting, pesto, zuurkool ...), overdracht van kennis door burgers.

Dit project brengt een netwerk van lokale collectieve projecten (collectieve moestuinen ...) tot stand door ze op één plaats samen te brengen.

⇒ **Bijdragen tot het wekken van interesse en de deelname aan een nieuw duurzamer voedingssysteem**

Projecten die de bevolking betrekken inzake duurzame voeding volgens de Good Food principes zijn:

- ✓ Evenementen en/of lokale acties zoals beurzen waar plaatselijke spelers op het vlak van voeding elkaar kunnen ontmoeten, filmdebatten rond voeding, ...
- ✓ Participatieve zoektocht naar innoverende projecten

⇒ **Bijdragen in de strijd tegen voedselverspilling**

Projecten die strijden tegen voedselverspilling volgens de Good Food principes zijn:

- ✓ Openen van openbare ruimtes waar de productie uitgewisseld kan worden
- ✓ Het terugwinnen van onverkochte producten op zeer kleine en lokale schaal voor verdeling tijdens buurt evenementen

NB: De projecten omtrent de recuperatie van onverkochte producten die te grote logistieke middelen vergen zullen niet worden aanvaard.

1.2.2 Good Food telen

Start een collectieve moestuin in de stad, of een ander project voor voedselproductie dat toegankelijk is voor de hele wijk.

Organiseer samen in je buurt een project dat een milieuvriendelijker voedselaanbod en/of voedselconsumptie promoot gericht naar andere mensen in je buurt.

⇒ **Verhoging van de duurzame lokale voedselproductie**

Elk collectief project voor duurzame voedselproductie, met een globaal collectief projectbeheer, dat toegankelijk is voor de hele wijk:

- ✓ Gemeenschappelijke moestuin, al dan niet in volle grond dat wordt gedeeld door een groep burgers
- ✓ Gemeenschappelijke voedselproductie zonder de nood aan een gemeenschappelijke moestuin: groenten kweken op balkons, dakterrassen, collectieve aquaponie ...
- ✓ Groente bakken plaatsen in openbare ruimtes en deze beschikbaar maken voor voorbijgangers (Meer weten? www.incredibleediblebelgium.wordpress.com)
- ✓ Boomgaarden openen en/of kweek van kleine fruitbomen
- ✓ Het verbouwen van aromatische planten
- ✓ Lokale en duurzame productie van witloof, champignons,...
- ✓ Kweken van kleine dieren: kippen en gevogelte, konijnen,...

⇒ **Aanmoedigen van lokale productie bij de burgers**

Projecten die burgers aanmoedigt om hun eigen voeding te produceren volgens de Good Food principes zijn:

- Een ruilbeurs voor zaden en/of planten
- Het produceren van zaden en/of eetbare planten met de bedoeling deze later te verdelen
- Voorstellen om samen te tuinieren (<https://leefmilieu.brussels/themas/voeding/zelf-kweken/waar-kan-ik-kweken-de-stad/co-tuinieren>);
- Een dynamiek creëren rond het delen van tuingereedschap
- Workshops organiseren waar kennis over het zaaien, planten, oogsten van groenten en andere planten wordt gedeeld
- Organiseren van evenementen op de productieplaats zoals opendeurdagen, lentefeestjes, vrijwilligersdagen, ...
- Organiseren van animaties en/of sensibiliseringscampagnes

Ambitieuze projecten!

Produceren rond sociale woningen

Ontwikkeling van collectieve stadslandbouw binnen de OVM's - in de omgeving van sociale woningen en/of gekoppeld aan de bouw van sociale woningen, op de schaal van een groot woongeheel. Dat kunnen groentetuinen zijn in volle grond of in bakken, boomgaarden, kleinveehouderijen ... Deze projecten moeten in nauwe samenwerking met de OVM's worden overwogen.

→ **Fruitbomen een plaats geven in de openbare ruimte**

Een project ontwikkelen dat erop gericht is de fruitboom weer een ambitieuze plaats te geven in de openbare ruimtes, straten, parken enz., in nauwe samenwerking met de openbare beheerders van deze ruimtes (voornamelijk gemeenten). Dit is natuurlijk verbonden met de productie van fruit dat collectief wordt beheerd en eventueel verwerkt (fruit of andere).

→ **Een wijkwekerij voor moestuinen en boomgaarden ontwikkelen**

Een burgerwekerij oprichten waar collectieve moestuinen en/of boomgaarden terecht kunnen om samen te leren zaaien, hun zaailingen te laten groeien, samen potgrond aan te kopen. Vaste vrijwilligers zorgen er voor de planten ... We stellen ons een serre voor (in de aard van Parckfarm) met verschillende schappen voor de verschillende groentetuinen. Deze ruimte zou meerdere collectieve moestuinen kunnen samenbrengen op eenzelfde plek, en zo netwerken vormen en uitwisselingen stimuleren.

2. Hulpbronnen en afvalstoffen

Het beleid inzake hulpbronnen- en afvalbeheer is essentieel voor het beleid ter bestrijding van de klimaatverandering. Gemiddeld werd per kilogram weggegooid afval 60 kg materiaal gemobiliseerd om het te produceren (winning, verwerking, transport, verkoop). Afvalverwerking veroorzaakt wereldwijd 3% van de broeikasgasuitstoot, maar het gebruik van hulpmiddelen / grondstoffen door de geglobaliseerde economie vertegenwoordigt ongeveer 60% van de broeikasgasuitstoot. Op het niveau van het Gewest wordt slechts 20% van het broeikasgas door consumptie op ons grondgebied uitgestoten. De resterende 80% wordt uitgestoten buiten ons gewest.

De strijd tegen de klimaatverandering mag dus geen afbreuk doen aan een ambitieus beleid voor het beheer van grond- en afvalstoffen. Dit beleid is gericht op het stimuleren van preventie, hergebruik, reparatie, diensten ter vervanging van de aankoop van goederen (meer bepaald de functionaliteitseconomie), maar ook van het selectief inzamelen (en verplicht sorteren) en recycleren van afval. Het wil een transitie teweegbrengen naar een circulaire, lokale en koolstofarme economie. Deze transitie leidt bovendien tot het creëren van lokale banen en een kostenbesparing voor de gemeenschap, met als uitgangspunt de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

Dit beleid maakt het voorwerp uit van verschillende strategieën op het niveau van het Gewest:

- Het Hulpbronnen- en Afvalbeheerplan (HABP - <https://leefmilieu.brussels/themas/afval-grondstof/strategie-en-acties-van-het-gewest/hulpbronnen-en-afvalbeheerplan>), gebaseerd op een logica van circulaire economie;
- Het Nethheidsplan 2012-2017, gebaseerd op de resultaten van de vorige Plannen, de ervaringen uit andere steden en bepaalde verzoeken van de gemeenten.

Drie luiken hiervan worden in deze projectoproep naar voren geschoven:

2.1 Openbare netheid

2.1.1 *Doelstellingen*

De openbare netheid is nu een van de belangrijkste planetaire uitdagingen, maar tegelijk ook een dagelijkse uitdaging op maat van de burgers. Vuile straten vormen een tastbaar probleem met een vrij negatieve impact op de leefomgeving van de bewoners en het imago van Brussel. Vaak worden we geconfronteerd met sluikstorten, niet-conforme vuilniszakken of vuilniszakken die buitenstaan op verkeerde ophaaldagen, voedselverpakkingen of sigarettenpeuken.

Bovendien wordt het verband tussen het diverse afval in onze oceanen en de netheid van onze stedelijke omgeving soms miskend. Volgens verschillende milieuverenigingen is 80 % van het afval in het water afkomstig uit het binnenland. Het gaat onder meer om sigarettenpeuken, stukjes plastic of polystyreen, verpakkingen of plastic doppen. Een ander feit: een sigarettenpeuk vervuult tot 500 liter water door het plastic en de giftige bestanddelen die ze bevat, hetgeen de plantengroei vertraagt.

Lange tijd zag de bevolking de netheid van de stad als een exclusieve taak van de overheid. Die trend is de laatste jaren omgebogen. Er is rond dit thema een wereldwijde dynamiek en bewustwording ontstaan, met bijvoorbeeld de organisatie van vrijwillige afvalinzamelingsacties door burgers.

Deze projectoproep heeft niet alleen tot doel om de sterke band tussen milieu en stedelijke netheid te benadrukken, maar ook omde inwoners aan te moedigen om innovatieve, creatieve en zelfs ongewone projecten voor te stellen om de bevolking te sensibiliseren en oplossingen te ontwikkelen die het gedrag veranderen van mensen die zich schuldig maken aan het achterlaten van afval.

Dit deel van de oproep kadert in de doelstelling om de ontwikkeling van het eerste Strategisch Plan voor Stedelijke Netheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te versterken. Het bestaat uit een grootschalig proces van dialoog tussen de actoren op het vlak van netheid, waarin ook de participatie van de burgers is opgenomen.

2.1.2 Voorbeelden van projecten inzake openbare netheid (niet-exhaustieve lijst)

Voor dit luik moeten de projecten plaatsvinden in een openbare ruimte of in een ruimte die toegankelijk is voor de wijkbewoners. Het is niet de bedoeling om privéprojecten te financieren, in privéruimtes die alleen bestemd zijn voor privaat gebruik.

We wijzen er ook op dat het agentschap Net Brussel via zijn programma 'WakeUp CleanUp' logistieke ondersteuning (afvalverwijdering, aanwezigheid van facilitatoren, enz.) en materiaal (handschoenen, hesjes, afvaltangen, zakasbakken, enz.) levert aan vrijwilligers die een afvalinzameling willen organiseren.

Concreet kan dit zich vertalen in de volgende projecten:

- ⇒ **Afvalinzamelingsactie in de opnieuw toegeëigende openbare ruimte**
  - ✓ sensibiliseren van de wijk rond aspecten van netheid;
  - ✓ ontwikkelen van communicatie (sociale netwerken, posters, op het terrein, enz.);
  - ✓ organiseren van een collectieve 'plogging' (het ophalen van afval tijdens het joggen);
  - ✓ organiseren van symbolische opruimacties met verschillende verenigingen uit de wijk

- ⇒ **Innovatieve operationele oplossingen voor terugkerende problemen**
  - ✓ vervaardigen van 'gerecupereerde' asbakken voor verdeling aan cafés, restaurants, enz.;
  - ✓ plaatsen van sensibilisatieborden aan de ingang van de rioleringen;
  - ✓ inrichten van boomspiegels;
  - ✓ een lelijke gevel vol graffiti opnieuw schilderen of door professionals opnieuw laten voorzien van graffiti.

- ⇒ **Communicatie met impact ter bevordering van gedragsverandering**, bgericht op verschillende doelgroepen om goede praktijken inzake netheid aan te moedigen (onder meer door het project een artistiek aspect te geven)
  - ✓ implementatie van creatieve en innovatieve infrastructuren voor de stedelijke netheid op strategische locaties, daarbij een beroep doend op de theorie rond 'nudging';
  - ✓ buis in plexiglas gevuld met afval of sigarettenpeuken in de openbare ruimte;
  - ✓ plaatsing van asbakken met enquêtes;
  - ✓ plaatsing van een kauwgombom;
  - ✓ het maken van een kostuum op basis van straatafval, voor scholen, festivals, evenementen in de openbare ruimte, markten, enz.;
  - ✓ realisatie van een fresco door de bewoners van de wijk op een muur met graffiti-problemen;
  - ✓ creatie van een bewustmakingsspel voor een speltheek
  - ✓ aanleg van speciale routes voor honden die leiden naar vuilnisbakken/hondentoiletten
  - ✓ creatie en installatie van 'reuzenafval' op de openbare weg
  - ✓ oprichting van een wijkkrant rond burgeracties voor de openbare netheid
  - ✓ filmen van een liedje rond het thema afvalbeheer, organisatie van een flash mob;
  - ✓ organisatie van een bezoek aan de installaties van de stadsreinigingsdienst.

- ⇒ **Reportage over 'de straatvegers van mijn wijk'**
  - ✓ valorisatie van het werk van de netheidsagenten
  - ✓ sociale banden smeden

- ✓ verspreiding van de foto-/audiovisuele reportage in de pers, in de openbare ruimte, op de sociale netwerken

2.2 Circulair beheer van bioafval

2.2.1 Doelstellingen

De regering hecht bijzonder veel belang aan oplossingen voor het beheer van bioafval. De projecten zullen dus tot doel hebben een wijkcompostering op te zetten en te beheren, of een ander project dat gericht is op de recyclage van bioafval, om het in een korte keten en circulair te beheren, om sociale banden te creëren tussen burens en wijkbewoners en om de Brusselse bodem op een natuurlijke en lokale manier te voeden.

2.2.2 Voorbeelden van projecten rond organisch afval (gedeeltelijke lijst)

⇒ Wijkcompost

Een gemeenschappelijke compost die gezamenlijk wordt beheerd en gevoed door een groep burgers van de wijk, in een openbare of particuliere ruimte die ter beschikking wordt gesteld. Deelnemers wordt gevraagd om het biologisch afbreekbare deel van hun keuken- en tuinafval naar een bepaalde plek te brengen. Dat afval wordt vervolgens gecomposteerd, d.w.z. behandeld om het te laten ontbinden en om te zetten in natuurlijke meststof die door het burgercollectief wordt gebruikt.

Het project is gebaseerd op een collectieve organisatie, gemeenschappelijke regels van goed beheer, regelmatige betrokkenheid bij het beheer en aandacht voor het bevorderen van collectieve compost bij de burens.

De begeleiding ondersteunt u met jarenlange ervaring, die in de loop der jaren heeft geleid tot een efficiënt en duurzaam model. Leefmilieu Brussel zal de implementatie van een specifiek compostmodel financieren, dat is bestudeerd en geselecteerd om zijn prestaties (met name om zijn duurzaamheid) en zijn lokale verankering. Zo willen we zorgen voor uniformiteit en maatschappelijke erkenning van de wijkcompost, net zoals bijvoorbeeld de glasbollen.

In dezelfde geest zou de renovatie van een oude composteringssite met pallets kunnen worden gefinancierd.

⇒ Andere oplossingen om organisch afval te verwerken

Er zijn nog andere collectieve oplossingen mogelijk buiten de wijkcompost:

- ✓ een compost in samenwerking met burgers, lokale overheden en handelaars;
- ✓ een collectieve kwekerij van zwarte soldaatvlieglarven die uw voedselresten verteren en vervolgens een bron van eiwitten kunnen zijn voor uw kippen;
- ✓ ...

Wees creatief en durf partnerschappen aan te gaan!

⇒ Promotie van composteringoplossingen

Er zijn nog andere projecten mogelijk. Leefmilieu Brussel wil bijvoorbeeld projecten promoten die werken aan de bewustmaking over composteringoplossingen in een wijk, bijvoorbeeld in samenwerking met een Good Food-bewustmakingsproject over voedselverspilling.

2.3 De promotie van zero afval

2.3.1 Doelstellingen

Zero afval kan worden samengevat in 8 hoofdactiepunten. De objecten in ons dagelijks leven worden vervaardigd met natuurlijke hulpbronnen. Ze worden gefabriceerd, vervoerd en verdeeld, soms tot in alle uithoeken van de wereld. Elke fase in het leven van een voorwerp, van productie tot vernietiging,

heeft dus een invloed op het milieu en het klimaat. Elk hergebruikt of niet-geconsumeerd voorwerp zorgt voor een besparing van natuurlijke bronnen. En dus voor een kleinere impact op het klimaat. De levensduur verlengen is een goede oplossing, maar niet de enige:

1. Onze consumptie vereenvoudigen
2. Huren, lenen en delen
3. Tweedehands kopen
4. Zoveel mogelijk kiezen voor herbruikbare voorwerpen en verpakkingen
5. Repareren
6. Zelf maken
7. Weggeven voor hergebruik
8. Composteren en recycleren

De [Zero Afval-challenge](#) heeft het bewezen: de hoeveelheid te verbranden afval kan tot een kwart worden teruggebracht! Bij dit thema gaat het erom een bijdrage te leveren aan de realisatie van een echte Zero Afval-wijk. In die ideale wijk hebben alle componenten het concept van zero afval geïntegreerd in hun werking. Daartoe worden verschillende pistes voorgesteld:

1. Bewustmaking van de wijk over zero afval door zoveel mogelijk verschillende doelgroepen en alle componenten van een wijk erbij te betrekken;
2. Bewustmaking van een organisatie, voor zover de burgers de werkwijze ervan kunnen veranderen (bv. deelname aan beslissingen die gevolgen hebben voor het afval);
3. De organisatie van objectbibliotheken;
4. De implementatie van diensten en infrastructuren rond geven en lenen;
5. Elk ander project dat zero afval mogelijk maakt.

2.3.2 Voorbeelden van zero afval-projecten (gedeeltelijke lijst)

⇒ **Bewustmaking over zero afval in de wijk of in een organisatie (bv. sportclub ...);**

Het Gewest heeft de samenwerking van de burgers nodig om bewoners uit alle lagen van de bevolking te bereiken en hen te tonen dat zero afval minder ingewikkeld is dan het lijkt. Dat lijkt het best te werken wanneer mensen tips uitwisselen in een directe communicatie. In het veld zelf, d.w.z. in de wijken kunnen we de nood aan overgang het best overbrengen en een massaal effect hebben!

Voorbeelden: Zero Afval-challenge, mensen aanspreken over consumptie, drinkflessen vullen in cafés, herbruikbare verpakkingen promoten bij lokale restaurants en handelaars (herbruikbare mokken, herbruikbare lunchboxen, rietjes afschaffen enz.), vechten tegen wegwerpartikelen, zero afval party, mensen laten kennismaken met de fab labs en andere gedeelde werkplaatsen, de mogelijkheden tonen om zelf meubels te maken en materialen te hergebruiken tijdens renovatie of bouw ... studenten die herbruikbare verpakkingen ontwerpen in Ter Kameren, Royal Uccle Sport, zero afval club ...)

Ontdek hoe u een bewustmakingsproject goed kunt dimensioneren op de zero afval-website <https://vooruitmetdewijk.brussels/zeroafval/>

⇒ **Een objectbibliotheek**

Tegenwoordig kunnen we dankzij de objectbibliotheken tegen lage prijzen kwaliteitsvolle gereedschappen en objecten lenen (bv. babyspullen, tuinprieel, raclettetoestellen, boren, schuurmachines, fietsen enz.), net zoals we in een bibliotheek boeken lenen.

Het gaat erom bestaande initiatieven verder te ontwikkelen (bv. usitoo, remorquable, babytheek ...) of een nieuwe gelokaliseerde dienst te ontwikkelen (bv. binnen een gebouw met meerdere appartementen, in een crèche ...).

Raadpleeg op de zero afval-website (<https://vooruitmetdewijk.brussels/zeroafval/>) de factoren die de

oprichting van burgerobjectbibliotheken bevorderen.

⇒ **Diensten en infrastructuren rond geven en uitwisselen**

Sommige projecten hebben geen financiële steun nodig. Maar ze willen misschien wel begeleiding krijgen over groepsdynamieken om vlot met vrijwilligers te leren werken, of deelnemen aan de aangeboden opleidingen en netwerkactiviteiten. Of misschien kunnen ze hulp gebruiken met de communicatie. Dat is soms het geval voor weggeefwinkels, gratismarkten, lokale uitwisselingssystemen enz. In dat geval kunt u deelnemen door een aanvraag in te dienen waarin u uw project beschrijft, maar zonder een budget bij te voegen.

Voor sommige projecten volstaat een beperkte financiering voor specifieke, eenmalige investeringen. Dat is het geval voor het opzetten van wijkprikborden, bookboxen, giveboxen ...

Voor het welslagen van dit soort projecten is het belangrijk dat de wijkbewoners en de lokale partners erbij betrokken worden.

3. Natuur en biodiversiteit

3.1 Doelstellingen

Wat eerst de 'Groene wijken' waren (een actie die bewoners uitnodigde om hun leefomgeving op te fleuren), is uitgegroeid tot een stedelijk, dynamisch, vrijgevig, participatief en origineel project. Van jaar tot jaar heeft 'Groene wijken' nieuwe projecten geogst, met steeds meer ambities op het vlak van stadslandbouw en biodiversiteit. Totdat we de overgang maakten naar projecten rond 'natuur en biodiversiteit'.

Dit initiatief moedigt de bewoners aan om de openbare ruimte te verbeteren door de natuur en de biodiversiteit te bevorderen via de vergroening van gevels en boomvoeten, de aanleg van demonstratietuinen, vijvers, hagen enz. in de straten. De nadruk ligt op inheemse, vaste planten. De projecten zijn gericht op de openbare ruimte, inclusief de ruimte tussen de gevel en de rijbaan.

Het is vooral een project dat de interactie tussen stad en natuur wil bevoorrechten. Er wordt voorrang gegeven aan inheemse, nectarproducerende en wilde soorten die vogels, vleermuizen, bijen, vlinders en andere kleine dieren uitnodigen om zich in een stedelijke omgeving te vestigen of er te blijven.

3.2 Voorbeelden van projecten rond natuur en biodiversiteit

De ondersteunde projecten moeten collectief zijn en plaatsvinden in een openbare ruimte of in een ruimte die toegankelijk is voor de wijkbewoners. Het is niet de bedoeling om privéprojecten te financieren, in privéruimtes die alleen voor privégebruik bestemd zijn.

Om de uitvoering van het Natuurplan te versterken, worden de volgende acties in de mate van het mogelijke bevorderd:

- ✓ meer ingrijpende inrichtingen op grotere oppervlakken;
- ✓ partnerschappen met eigenaars die niet aan het project verbonden zijn, waardoor ambitieuzere projecten mogelijk worden (verwaarloosde ruimte aan de straatkant, privépercelen die toegankelijk zijn voor het publiek enz.);
- ✓ partnerschappen met de gemeente, met name in het kader van hun gemeentelijke strategie inzake natuur en biodiversiteit;
- ✓ inrichtingen die plaats bieden aan wilde fauna en zo de biodiversiteit bevorderen.

Er gaat bijzondere aandacht uit naar de Brusselse zones die te kampen hebben met een sterk gebrek aan groene ruimten.

Enkele voorbeelden:

- ✓ Begroeiing op de gevels van een straat of een groep straten: klimplanten, vegetatie aan de voet van bomen, trottoirverbredingen enz. hebben vele voordelen voor de levenskwaliteit en helpen de natuur in de stad;
- ✓ Groene trottoirs of randen, door langs de gevels straattegels weg te halen, zodat er lage planten of klimplanten kunnen groeien, of afwisselend lage en klimplanten;
- ✓ Een insectenspiraal (of aromatische spiraal) plaatsen, op een plein of lege ruimte;
- ✓ Een vijver aanleggen, wat interessant is voor veel dieren zoals kikvorsachtigen en andere amfibieën of voor bepaalde insecten, op openbare of particuliere onbebouwde grond;
- ✓ Hindernissen in de wijk weghalen om doorgangen te creëren voor dieren;
- ✓ Nestkasten of schuilplaatsen installeren voor bepaalde vogelsoorten, een nesttoeren plaatsen;

- ✓ Hagen aanleggen;
- ✓ Een didactische natuurlijke tuin aanleggen.

Ambitieuus project!

→ **Een parkstraat of groene straat aanleggen:**

Een groene straat is een ambitieus project dat zich niet beperkt tot klimplanten tegen de gevel of straatbomen. Het gaat om een globale reflectie over de functionaliteiten van de straat (natuur, regenwaterbeheer, bijdrage aan de vermindering van hitte-eilanden en het opvangen van luchtverontreinigende stoffen) en het project moet de straat teruggeven aan de bewoners. Er spelen verschillende aspecten mee:

- mobiliteit via rustiger autoverkeer, gecontroleerd parkeren, geen voorrang meer geven aan het autoverkeer, ten voordele van voetgangers en fietsers (en fietsenstallingen);
- vergroening met respect voor de beperkingen van de openbare weg;
- lokale dynamiek en participatief potentieel, want het zijn de bewoners die de straat leven inblazen;
- een schakel in het groene en ecologische netwerk.

Een dergelijk project vereist een sterk partnerschap met de gemeente of het gewest (al naargelang de instantie die verantwoordelijk is voor het wegennet). Cofinanciering door deze instanties is trouwens noodzakelijk. Daarom moet de projectplanning rekening houden met de jaarlijkse begrotingen van de betrokken instanties.

4. Energieprojecten

4.1 Doelstellingen

Verlichting, verwarming, (warm) water, koken, transport,... energie is alomtegenwoordig in ons dagelijks leven en is van onschatbare waarde. Toch zijn we ons er niet altijd bewust van dat we energie gebruiken. We gebruiken immers apparaten, niet zozeer elektriciteit, water of gas.

Het gebruik van deze energie heeft evenwel een rechtstreekse invloed op het leefmilieu, zowel op het klimaat als op de kwaliteit van de lucht die we inademen. Zo zijn de verwarming van woningen en het transport de voornaamste bronnen van de rechtstreekse CO₂-uitstoot in het Brussels Gewest.

De keuzes van de burgers kunnen dus veel gewicht in de schaal leggen. Wat kunnen we doen om deze impact te beperken? Hebben we echt al de energie die we verbruiken nodig? Kunnen we ons verbruik verminderen zonder ons niveau van comfort te veranderen? Hoe kunnen we de vermindering van het energieverbruik rondom ons stimuleren?

Sommige individuele gedragingen hebben een positief effect op het energieverbruik (www.ecoconso.be/sites/default/files/35gestes_energie_FINAL.pdf). Het effect zal des te groter zijn als ze collectief worden toegepast. Het is aan u om andere projecten te bedenken die het energieverbruik kunnen verminderen!

Het is aan u om andere projecten te bedenken om uw energieverbruik te verminderen, om in energiezuinigere woningen te wonen en tegelijkertijd een band op te bouwen met uw burenen!

4.2 Voorbeelden van projecten rond energie

Voorbeelden van projecten die door Leefmilieu Brussel kunnen worden ondersteund:

- de invoering van wijkdynamieken ten gunste van de vermindering van het energieverbruik (ecoconsumptie)
  - ✓ de organisatie van workshops, themadagen, opleidingen (lessen) onder burenen
  - ✓ challenges tussen burenen
  - ✓ ecologische wijkteams die tonen hoe u uw elektronische en huishoudapparaten goed kunt afstellen
- de ontwikkeling, uitvoering, aankoop en delen van relevante en efficiënte sensibiliseringsmiddelen inzake gedragswijzigingen
  - ✓ webtools
  - ✓ verbindingstools, demonstratietools
- De organisatie van een collectieve zelfrenovatie tussen burenen, via een collectief
  - ✓ dat zou worden opgeleid en uitgerust;
  - ✓ dat materiaal en tools zou kunnen huren of kopen voor de uitvoering van de audit en isolatiewerken;

Dit soort projecten komt in aanmerking voor financiering tot een **maximum van 5.000 euro**.

- De organisatie van collectieve zelfverbouwingen tussen burens, via collectieven die worden opgeleid en uitgerust, om gereedschap en isolatiewerken te verhuren en/of samen de nodige materialen aan te schaffen:
  - ✓ ecologische materialen, waarmee mensen in gezondere huizen kunnen wonen
  - ✓ gerecycleerde materialen die het hergebruik bevorderen
  - ✓ maar waarvan de kosten niet door het project zelf worden gedragen (de investering blijft ten laste van de collectieven)
  - ✓ gekozen in functie van mogelijke premies
- collectief eigen elektriciteitsverbruik - creëren van energiegemeenschappen

Dit soort projecten komt in aanmerking voor financiering tot een **maximum van 15.000 euro**.

Voorbeelden van projecten die niet door Leefmilieu Brussel zullen worden ondersteund:

- de uitvoering van een reeds bestaande of gelijkaardige acties in Brussel die wordt geleid door een andere overheidsinstelling of privébedrijf;
- de acties of aankopen ten gunste van slechts 1 persoon;
- de aankoop van bouw materiaal zonder meer;
- de groepsaankoop van energie.

5. Good Move - mobiliteit en duurzame openbare ruimte

5.1 Doelstellingen

Ons anders verplaatsen en onze openbare ruimten opnieuw toe-eigenen! Het doel is om de burgers te stimuleren om in het kader van het Good Move-plan projecten op te zetten op het gebied van mobiliteit en duurzame openbare ruimte. Dit plan werd in maart 2020 goedgekeurd door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Dit plan wil de voorwaarden scheppen om echt rust te creëren in de wijken en er de leefkwaliteit en de kwaliteit van de openbare ruimte aanzienlijk te verbeteren en voorrang te verlenen aan verblijfsfuncties, universele toegankelijkheid, verkeersveiligheid, luchtkwaliteit en gezondheid (Good Neighbourhood). Daarnaast zijn er acties gepland om de persoonlijke en collectieve keuzes van de gebruikers te beïnvloeden en hun verplaatsingen te sturen, zonder de individuele vrijheid aan te tasten (Good Choice).

Dit luik wil meer burgerparticipatie en burgerinitiatieven om de openbare ruimten opnieuw toe te eigenen en veiliger te maken en innovatieve, tijdelijke of definitieve configuraties testen. Dit opnieuw toe-eigenen heeft met name betrekking op het centraal karakter van de wijk, de woonstraten, de schoolomgevingen (schoolstraten) of elke ruimte die vandaag 'weinig' of 'slecht' wordt gebruikt.

Concreet heeft deze oproep betrekking op de volgende doelstellingen om te komen tot rustige, veilige, gediversifieerde en aangename wijken die geschikt zijn voor alle generaties:

- ⇒ **Meer ruimte creëren voor de verblijfsfunctie en voor ontmoetingen** tussen diverse doelgroepen en op verschillende manieren;
- ⇒ **Meer ruimte creëren voor onze kinderen om veilig te spelen** door het recreatieve, sportieve en culturele aanbod voor jong en oud te stimuleren;
- ⇒ **Meer aandacht schenken aan de actieve vervoerswijzen, de verkeersveiligheid en mensen met beperkte mobiliteit.**

Het Good Move-plan en de doelstellingen ervan kunnen worden geraadpleegd op goodmove.brussels

5.2 Voorbeelden van Good Move-projecten (niet-exhaustieve lijst)

- ⇒ **Meer ruimte creëren voor de verblijfsfunctie en voor ontmoetingen** tussen diverse doelgroepen en op verschillende manieren:
  - Workshops organiseren voor de co-creatie van constructieve en positieve ruimtelijke oplossingen voor een betere mobiliteit en een meer leefbare stad, toepasbaar op verschillende plaatsen van de wijk;
  - Maken en plaatsen van tijdelijk stadsmeubilair;
  - Innemen van leegstaande ruimten of parkeerplaatsen voor verblijfs- en ontmoetingsfuncties
  - ...
- ⇒ **Meer ruimte creëren voor onze kinderen om veilig te spelen** en daarbij het recreatieve, sportieve en culturele aanbod voor jong en oud stimuleren:
  - Organisatie van vakantiestraten of speelstraten;
  - Inplanten van tijdelijke of definitieve spelelementen;
  - ...
- ⇒ **Meer aandacht schenken aan actieve vervoerswijzen, verkeersveiligheid en mensen met beperkte mobiliteit**, d.w.z. elke vorm van voorlichting, bewustmaking en educatie rond deze thema's:
  - Organisatie van participatieve fietsreparatiewerkshops en fietsbeurzen;
  - Organisatie van projecten voor gedeelde mobiliteit (wijkfietsen, autodelen enz.);
  - Kinderen, jongeren, volwassenen en senioren op de fiets krijgen;

- Organisatie van educatieve en ludieke wandelroutes om de mobiliteit en het verband met het gebruik van de openbare ruimte en de leefomgeving te ontdekken;
- Organisatie van debatten, tentoonstellingen rond deze thema's ...

Ambitieuze projecten

→ Een leefstraat organiseren :

“Wat als...we een straat teruggeven aan haar bewoners?”

Een Leefstraat is een straat die tijdelijk autoluw of autoloos gemaakt wordt en een nieuwe invulling krijgt. Buurtbewoners richten hun straat op een creatieve en leefbare manier in. Er kunnen zowel spontane als georganiseerde activiteiten plaatsvinden. Zo ontstaat meer ruimte voor ontmoeting, ontspanning en spelen. Elke straat- en buurtbewoner kan deelnemen of genieten van de Leefstraat.

Leefstraten zijn als een proeftuin voor oplossingen rond parkeren, straatinrichting of de zoektocht naar nieuwe vormen van bewonersparticipatie. De nieuwe straatinrichting wordt gezamenlijk uitgedacht en gebouwd, en gedurende een aanzienlijke tijd uitgetest, bijgestuurd waar nodig. Animaties kunnen worden voorzien. Sommige elementen kunnen tijdelijk zijn, anderen kunnen definitief worden (rekening houdend met het juridisch stedenbouwkundig kader).

De Leefstraten zijn geen top-down opgelegd project, noch een louter bottom-up bewonersinitiatief. Ze zijn een wisselwerking tussen bewoners, gemeente/stad/gewest, organisaties en bedrijven. Bewoners slaan de handen in elkaar, leren elkaar beter kennen en gaan aan de slag met uitdagingen in hun straat (meer ontmoetingsruimte, vereenzaming van oudere bewoners, verkeersonveilige straatinrichting,...).

Bijlage 1 : Gemeenschappelijke contacten

<p><u>Anderlecht</u> Christophe BOURGOIS Participatie Huis Gemeentebestuur Anderlecht Wayez straat, 94 1070 Anderlecht @ : participatie@anderlecht.brussels Tél : +32 2 555 22 70</p>	<p><u>Stad Brussel</u> Giulia RENOUX Cel Duurzame ontwikkeling Stad Brussel Anspachlaan, 6 1000 Brussel @ : giulia.renoux@brucity.be Tel : +32 2 279 20 89</p>
<p><u>Elsene</u> Isabelle WOUTERS Burgerheidsdienst Gemeentebestuur Elsene Elsenesteenweg, 168 1050 Ixelles @ : isabelle.wouters@ixelles.brussels Tel. : 02/515 67 23</p>	<p><u>Etterbeek</u> Géraldine PEGOFF Burgerparticipatie Gemeentebestuur Etterbeek Ouderghemlaan, 113-117 1040 Etterbeek @ : gpegoff@etterbeek.irisnet.be Tel. : +32 2 627 23 81</p>
<p><u>Evere</u> Duurzame ontwikkeling - Solidariteit tussen de volkeren Gemeentebestuur Evere Square Hoedemaekers, 10 1140 Evere @: ddo@evere.brussels Tel. : +32 2 247 63 35</p>	<p><u>Ganshoren</u> Delphine LECOMTE Gemeentebestuur Ganshoren Keizer Karellaan, 140 1083 Ganshoren @ : dlecomte@ganshoren.irisnet.be Tel. : +32 2 464 05 68</p>
<p><u>Jette</u> Coralie MEEUS Duurzame ontwikkeling dienst Gemeentebestuur Jette Leon Theodor Straat, 108 1090 Jette @ : cmeeus@jette.irisnet.be Tel. : +32 2 422 31 03</p>	<p><u>Koekelberg</u> Diane COLSON Agenda 21 Gemeentebestuur Koekelberg Henri Vanhuffelplein, 6 1081 Koekelberg @ : dcolson@koekelberg.brussels Tél : +32 2 412 14 74</p>
<p><u>Oudergem</u> Marine VANDE PITTE Leefmilieu dienst Gemeentebestuur Oudergem Emile Idierstraat, 12 1160 Ouderghem @ : mvandepitte@auderghem.brussels Tel : +32 2 676 49 46</p>	<p><u>Schaarbeek</u> Openbare netheid & Groene ruimtes dienst Gemeentebestuur Schaarbeek Collignonplein 1030 Schaarbeek @ : groene-ruimtes@schaarbeek.be Tél. : +32 800 939 88</p>
<p><u>Sint-Agatha-Berchem</u> Delphine GILAIN Huis van Participatie en Burgerschap Gemeentebestuur Sint-Agatha-Berchem Gentssteenweg 1228 1082 Sint-Agatha-Berchem @ : info@berchem.brussels Tel : +32 463 03 30</p>	<p><u>Sint-Jans-Molenbeek</u> Alain SIMON – Xavier GUILMIN Gemeentebestuur Sint-Jans-Molenbeek Graaf van Vlaanderenstraat, 20 1080 Sint-Jans-Molenbeek @ : ecoconseil@molenbeek.irisnet.be Tél : +32 2 412 36 86</p>

<p><u>Sint-Joost-ten-Node</u> Tine VANFRAECHEM Gemeentebestuur Sint-Joost-ten-Node Koningsstraat, 284 1210 Sint-Joost-ten-Node @ : vanfraechem@sjtn.brussels Tél. : +32 2 220 25 95</p>	<p><u>Sint-Gillis</u> MaisonEcoHuis Gemeentebestuur Sint-Gillis Fortstraat, 33 1060 Sint-Gillis @ : maisonecohuis@stgilles.brussels Tél. : +32 2 533 95 94</p>
<p><u>Sint-Lambrechts-Woluwe</u> Adeline GOBERT Duurzame ontwikkeling dienst Gemeentebestuur Sint-Lambrechts-Woluwe Paul Hymanslaan, 2 1200 Sint-Lambrechts-Woluwe @ : agenda21@woluwe1200.be Tél. : +32 2 774 36 90</p>	<p><u>Sint-Pieters-Woluwe</u> Bénédicte PAULY Duurzame ontwikkeling dienst Gemeentebestuur Sint-Pieters-Woluwe Charles Thielemanslaan, 93 1150 Sint-Pieters-Woluwe @ : bpaul@woluwe1150.irisnet.be Tél. : +32 2 773 06 18</p>
<p><u>Ukkel</u> Luc GILLMANN Leefmilieu dienst Gemeentebestuur Ukkel Jean Vander Elstplein, 29 1180 Ukkel @ : developpementdurable@uccl.brussels Tél. : +32 2 348 66 28</p>	<p><u>Vorst</u> Judith CHARLIER - Lydie SOLLANDERS Gemeentebestuur Vorst Pastoorstraat, 2 1190 Vorst @ : jcharlier@forest.brussels – lsollanders@forest.brussels Tel. : +32 2 348 17 39 – +32 2 348 17 35</p>
<p><u>Watermaal-Bosvoorde</u> Lola SMETS Duurzame ontwikkeling dienst Gemeentebestuur Watermaal-Bosvoorde Antoine Gilsonplein, 2 1170 Watermaal-Bosvoorde @ : transition@wb1170.brussels Tél. : +32 2 674 75 80</p>	